

Банківський маркетинг внаслідок своєї специфіки став особливою галуззю маркетингу. Це зовнішня й внутрішня ідеологія, стратегія, тактика й політика діяльності банку. Метою політики керівництва банку й діяльності всіх його служб є залучення клієнтури, розширення сфери збуту своїх послуг, завоювання ринку, збільшення прибутку. Звідси велике значення маркетингової роботи банку, зміст і цілі якої істотно змінюються останнім часом під впливом нестабільності на фінансових ринках.

Сьогодні банківський маркетинг мається на увазі переважно як пошук і використання банком найбільш вигідних ринків банківських продуктів із урахуванням потреб клієнтури. Це передбачає чітку постановку цілей банку, формування шляхів і способів їхнього досягнення й розробку конкретних заходів щодо реалізації планів.

Необхідність маркетингу в банківській сфері України в сучасних умовах обумовлена загальносвітовими тенденціями, у тому числі:

- універсальним характером діяльності більшості банків України;
- розширенням спектра банківських послуг і розвитком небанківських методів запозичення коштів;
- обмеженою кількістю фінансово стійких підприємств і загостренням на цій основі конкуренції між банками за їхнє обслуговування;
- глобалізацією банківської конкуренції.

Як наслідок цього, в останні роки багато фінустанов стали звертати увагу на створення позитивного образу свого банку в очах потенційних клієнтів, наголошуючи на таких характеристиках своєї діяльності, як надійність, доступність і прозорість, а тому ситуація спонукає банки постійно вдосконалювати свою діяльність на основі середньострокової й довгострокової маркетингових стратегій.

Щоб вижити в конкурентній боротьбі, банки змушені вводити в практику нові види обслуговування, боротися за кожного клієнта. Цим і пояснюється об'єктивна необхідність для комерційних банків діяти на ринку на основі теорії й практики сучасної маркетингової стратегії.

О. Еркес, аспірантка

Київського національного торговельно-економічного університету

КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМНОГО БАНКУ

У сучасній вітчизняній економічній літературі взагалі відсутнє чітке визначення поняття “проблемний банк”. Однак сам термін є дуже популярним у публіцистиці та виступах представників керівництва НБУ. Замість цього в нормативно-правовій базі дається визначення банків, в яких призначається тимчасова адміністрація. Зокрема, Закон України “Про банки та банківську діяльність” не дає визначення проблемного

банку (або слабого банку), а лише визначає неплатоспроможність банку як “неспроможність банку своєчасно та в повному обсязі виконати законні вимоги кредиторів через відсутність коштів або зменшення розміру капіталу банку до суми, що становить менше однієї третини мінімального розміру регулятивного капіталу банку”.

Українські дослідники П. Нікіфоров, Н. Швець пропонують вважати ознаками проблемності банку ті, що викладені НБУ у Положенні про застосування заходів впливу за порушення банківського законодавства (п. 1.1.3). До факторів, які визначають ступінь проблемності банку та впливають на адекватність застосування Нацбанком заходів наглядового реагування, відносять характер допущених банком порушень, причини, які зумовили виникнення виявлених порушень, загальний фінансовий стан банку та розмір можливих негативних наслідків для кредиторів і вкладників даної банківської установи. Така позиція авторів не містить пропозиції щодо критеріїв проблемності.

Розроблена НБУ система рейтингової оцінки банків CAMELS ставить за мету “визначення банків, в яких незадовільний фінансовий стан, операції або менеджмент мають недоліки, що можуть призвести до банкрутства банку та вимагають посиленого контролю з боку служби банківського нагляду Національного банку України і вжиття відповідних заходів щодо виправлення цих недоліків у діяльності банку та стабілізації його фінансового стану”. Банки з комплексною рейтинговою оцінкою “4” або “5” мають серйозні проблеми, що вимагають ретельного нагляду і спеціальних оздоровчих заходів.

На практиці реакція банківського нагляду може запізнитися саме через нечіткість визначення статусу банку як проблемного, а фактично – допущення хронічних проблем і втрати шансів на оздоровлення банку. НБУ готує законопроект зі зміни процедури роботи з проблемними банками та їх ліквідації. Зокрема, буде визначено, що якщо банк не виводять зі стану проблемного, то він переходить у категорію неплатоспроможного і переходить під юрисдикцію Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а Фонд буде виконувати функції тимчасового адміністратора такого банку.

Найбільш розповсюджений підхід у світовій практиці органів банківського нагляду та регулювання полягає у визначенні банку як проблемного за результатами отримання поганого рейтингу. У США органи нагляду за банками дотримуються рейтингового підходу: проблемною визнається та установа з рейтингом “4” або “5”, яка має виявлені фінансові, управлінські або операційні вади, які загрожують збереженню її фінансової життєздатності. При цьому багато банків, які підпадають до переліку проблемних, не стають банкрутами. Разом з тим на початку світової кризи 2008 р. зазнав краху банк IndyMac

Bank, фінансовий стан якого погіршився настільки швидко, що регулятори не встигли його занести до списку проблемних. При цьому регулятор оприлюднює щоквартально тільки загальну цифру таких банків (не розкриваючи їхні назви й рейтинги).

У широкому розумінні всі банки, особливо в умовах кризи, мають певні проблеми та відчують скруту. Наприклад, у 2009 р. гігантський банк міжнародного масштабу Bank of America вважався експертами таким, що знаходився у фінансовій скруті.

Близьким за змістом є поняття “слабкий банк”. Базельський комітет з банківського нагляду визначає у своїй доповіді: “Слабкий банк – це той банк, ліквідність або платоспроможність якого погіршилася або буде погіршуватися, якщо тільки не буде проведено значне поліпшення його фінансових ресурсів, профілю ризиків, напрямку стратегії бізнесу, потенціалу управління ризиками та/або якості управління”. Базельський комітет підкреслює, що слабкими банки стають не раптово за один день, а ознаки фінансових або управлінських вад існують певний час. Завдання органу нагляду полягає в ідентифікації таких проблем, вжитті превентивних заходів або заходів щодо виправлення ситуації, а також у наявності стратегії вирішення проблем у разі, якщо ці заходи не принесуть ефекту.

На наш погляд, чітке визначення проблемного банку дозволяє класифікувати заходи впливу на банк у конкретних ситуаціях, а також визначити внутрішні та зовнішні причини проблем. Проблемним стає саме той банк, власники та менеджери якого виявляються нездатними (або не готовими) оздоровити банк, повернути його роботу у нормальне русло в межах визначеного регулятором часу. При цьому слід враховувати наявність системної кризи, коли більшість причин проблем у банках пов’язана з екзогенними факторами, на які керівники банку не можуть впливати (однак повинні підвищувати стійкість свого банку до зовнішніх потрясінь).

Т.В. Жоголь,

*УО “Полесский государственный университет”, г. Пинск,
Республика Беларусь*

ПОДГОТОВКА БАНКОВСКИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ПЕРИОД ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ

С переходом к рыночным отношениям вуз, в том числе и экономический, может трактоваться как единый многопрофильный образовательный, научно-технический и экономический комплекс с безусловным превалярованием образовательного сектора. И тем не менее, не только